

journal homepage:

<https://www.supportscience.uz/index.php/ojhpl>

THE DEVELOPMENT OF POLITICAL COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE UNITED ARAB EMIRATES

Eldor Akhmedov

Researcher

Tashkent State University of Oriental Studies

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Central Asia, Republic of Uzbekistan, United Arab Emirates, diplomatic relations, political cooperation, political dialogue, political consultations, high-level meetings.

Abstract: This article analyzes the dynamics of the development of political cooperation between the Republic of Uzbekistan and the United Arab Emirates, as well as the priority areas of relations between the two states.

Received: 17.01.26

Accepted: 18.01.26

Published: 19.01.26

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ ЎРТАСИДА СИЁСИЙ ҲАМКОРЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШИ

Элдор Ахмедов

Тошкент давлат шарқишунослик университети тадқиқотчиси

Тошкент, Ўзбекистон

МАҚОЛА ҲАҚИДА

Калит сўзлар: Марказий Осиё, Ўзбекистон Республикаси, Бирлашган Араб Амирликлари, дипломатик муносабатлар, сиёсий ҳамкорлик, сиёсий мулоқот, сиёсий маслаҳатлашувлар, олий даражадаги учрашувлар.

Аннотация: Ушбу мақолада Ўзбекистон Республикаси ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасида сиёсий ҳамкорликнинг ривожланиши динамикаси ва икки давлат ўртасидаги муносабатларнинг устувор йўналишлари таҳлил қилинади.

РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ РЕСПУБЛИКОЙ УЗБЕКИСТАН И ОБЪЕДИНЁННЫМИ АРАБСКИМИ ЭМИРАТАМИ

*Эльдор Ахмедов**Исследователь**Ташкентского государственного университета востоковедения**Ташкент, Узбекистан***О СТАТЬЕ**

Ключевые слова: Азия, Республика Объединённые дипломатические политическое политический диалог, консультации, встречи на высшем уровне.	Центральная Республика Узбекистан, Эмираты, отношения, сотрудничество, политические	Аннотация: В статье анализируется динамика развития политического сотрудничества между Республикой Узбекистан и Объединёнными Арабскими Эмиратами, а также приоритетные направления отношений между двумя государствами.
--	---	---

Кириш. Марказий Осиё ва араб мамлакатлари ўртасидаги муносабатлар умумий тарихий илдишлар, географик яқинлик, ислом дини, маънавий кадриятлар ҳамда бой маданий мерос асосида шаклланди. Қадимги Ипак йўли давридан бошлаб ушбу ҳудудлар ўртасида савдо, илм-фан ва маданий алмашинувлар фаол ривожланган бўлиб, бу жараёнлар уларни ягона маданий-цивилизация ва иқтисодий макон сифатида намоён этган (Халидов, 2004; Central Asia–Middle East Relations, 2019). Ислом цивилизацияси ривожиди Марказий Осиё алломаларининг ўрни алоҳида аҳамият касб этади. Имом Бухорий, Имом Термизий, Форобий, Ибн Сино каби мутафаккирларнинг илмий мероси араб дунёсидаги Бағдод, Қоҳира ва Дамашқ каби марказлар орқали кенг тарқалган (Said, 1997). Бу ҳолат Марказий Осиё ва араб мамлакатлари ўртасидаги маънавий ва интеллектуал яқинликни янада мустаҳкамлаган. Тарихан мазкур ҳудудлар ўртасидаги муносабатлар фақат маданий соҳалар билан чекланиб қолмасдан, балки иқтисодий ва сиёсий манфаатлар уйғунлиги асосида ҳам ривожланган. Самарқанд ва Бухоро каби шаҳарлар халқаро савдо марказлари сифатида араб дунёси билан узвий иқтисодий алоқалар ўрнатган (Central Asia–Middle East Relations, 2019). Бугунги глобаллашув шароитида ушбу тарихий мерос ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш учун мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда. Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришганидан сўнг ташқи сиёсатда очиқлик, суверенитетни ҳурмат қилиш, тенг ҳуқуқлилиқ ва ўзаро манфаатдорлик тамойилларини устувор деб белгилади (Каримов, 1991). Шу асосда Яқин Шарқ ва араб мамлакатлари билан сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорликни ривожлантириш Ўзбекистон ташқи сиёсатининг муҳим йўналишларидан бирига айланди (ЎР ТИВ, 2012). Айниқса, Бирлашган Араб Амирликлари билан муносабатларни чуқурлаштириш Ўзбекистон учун стратегик аҳамиятга эга. БААнинг минтақадаги ва халқаро майдондаги иқтисодий салоҳияти, инновацион ривожланиш тажрибаси ҳамда инвестициявий имкониятлари Ўзбекистон иқтисодиётини модернизация қилишда муҳим омил ҳисобланади (Almezaini, 2012). Ўз навбатида,

Ўзбекистоннинг бой табиий ресурслари, қулай инвестиция муҳити ва стратегик географик жойлашуви БАА учун ишончли ва истиқболли шерик сифатида намоён бўлмоқда. Шу тариқа, Марказий Осиё ва араб мамлакатлари, хусусан Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги муносабатлар тарихий мерос, ўзаро манфаат ва стратегик шерикликка асосланган ҳолда изчил ривожланиб бормоқда. Бу ҳамкорлик келгусида сиёсий барқарорлик, иқтисодий ўсиш ва маданий яқинлашувни таъминлашда муҳим аҳамият касб этиши кутилмоқда.

Методология. Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги сиёсий ҳамкорлик кўп қиррали, босқичма-босқич ва институционаллашган характерга эга бўлиб, дипломатик муносабатлар ўрнатилганидан буён изчил равишда ривожланиб келмоқда. Ушбу ҳамкорлик суверенитетни ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, тенг ҳуқуқлилиқ ва ўзаро манфаатдорлик каби ташқи сиёсатнинг умумэътироф этилган тамойилларига асосланади (Каримов, 1991; ЎР ТИВ, 2012). Икки давлат ўртасидаги сиёсий мулоқотнинг муҳим методологик асосларидан бири давлат раҳбарлари ўртасидаги олий даражадаги мунтазам учрашувлар ва расмий ташрифлар ҳисобланади. Президентлар даражасидаги мулоқотлар икки томонлама муносабатларнинг стратегик йўналишларини белгилаш, устувор вазифаларни аниқлаш ҳамда халқаро ва минтақавий масалалар бўйича ўзаро яқин позицияларни шакллантиришда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Бундай ташрифлар натижасида қабул қилинган қўшма баёнотлар ва битимлар икки давлат ўртасидаги сиёсий ҳамкорликнинг мустаҳкам ҳуқуқий ва институционал пойдеворини яратади (Almezaini, 2012). Ўзбекистон ва БАА ўртасидаги ҳамкорликда ҳукуматлараро механизмлар ҳам муҳим ўрин тутаяди. Хусусан, ҳукуматлараро комиссия мажлислари икки мамлакат ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва институционал ҳамкорлик масалаларини комплекс равишда муҳокама қилиш, қабул қилинган қарорлар ижросини назорат қилиш ҳамда келгусидаги ҳамкорлик истиқболларини белгилаш имконини беради. Ушбу механизм давлат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш ва амалий ҳамкорлик самарадорлигини оширишга хизмат қилади (Central Asia–Middle East Relations, 2019). Ташқи ишлар вазирликлари ўртасидаги сиёсий маслаҳатлашувлар икки томонлама муносабатларнинг барқарорлигини таъминловчи муҳим дипломатик восита ҳисобланади. Мазкур маслаҳатлашувлар доирасида халқаро кун тартибидаги долзарб масалалар, минтақавий хавфсизлик, БМТ ва бошқа халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорлик, шунингдек, ташқи сиёсат позицияларини мувофиқлаштириш масалалари муҳокама қилинади. Бу эса икки давлатнинг халқаро майдонда ўзаро қўллаб-қувватлашини кучайтиради (Said, 1997). Парламентлараро ҳамкорлик Ўзбекистон ва БАА ўртасидаги сиёсий муносабатларни чуқурлаштиришда қўшимча ва самарали механизм сифатида

намоён бўлади. Парламентлар ўртасидаги дўстлик гуруҳлари, делегациялар алмашинуви ва қўшма тадбирлар қонунчилик соҳасида тажриба алмашиш, сиёсий мулоқотни кенгайтириш ҳамда ўзаро ишончни мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда. Парламент дипломатияси расмий ҳукуматлараро алоқаларни тўлдириб, икки давлат ўртасидаги муносабатларни жамиятлараро даражада ҳам ривожлантириш имконини беради (Almezaini, 2012). Шунингдек, Ўзбекистон ва БАА халқаро ва минтақавий муаммолар бўйича мувофиқлаштирилган позицияларни ишлаб чиқишга алоҳида эътибор қаратмоқда. Терроризмга қарши кураш, минтақавий барқарорлик, барқарор ривожланиш, иқлим ўзгариши ва гуманитар масалалар каби йўналишлардаги ҳамкорлик икки давлат ташқи сиёсатининг умумий ёндашувларини акс эттиради. Бундай ҳамкорлик нафақат икки томонлама муносабатларни, балки кенг минтақада тинчлик ва барқарорликни таъминлашга ҳам хизмат қилади (ЎР ТИВ, 2012; Central Asia–Middle East Relations, 2019). Умуман олганда, Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги сиёсий ҳамкорлик методологик жиҳатдан тизимли, кўп даражали ва ўзаро манфаатдорликка асосланган ёндашувлар орқали амалга оширилмоқда. Мазкур ёндашувлар икки давлат ўртасидаги муносабатларни узоқ муддатли стратегик шериклик даражасига олиб чиқиш учун мустаҳкам асос яратиб бермоқда.

Ўзбекистон–БАА ҳамкорлиги: Натижалар. 1992 йил 25 октябрда Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилганидан сўнг, икки давлат сиёсий ҳамкорлиги изчил ривожлана бошлади (Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, 1992). Дастлабки йилларда ҳамкорлик асосан институционал мулоқотларни йўлга қўйиш, давлатлараро ишончни мустаҳкамлаш ва минтақавий ҳамда глобал муаммоларга биргаликда ёндашувларни ишлаб чиқишга қаратилди (Шерматов, 2018). 2017 йилдан бошлаб сиёсий ҳамкорлик сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилди. Бу даврда олий даражадаги ташрифлар ва давлат раҳбарлари орасидаги мунтазам мулоқотлар муҳим аҳамиятга эга бўлди. Президент Шавкат Мирзиёев 2017–2025 йиллар давомида БААга беш марта ташриф буюрди, бу ҳамкорликнинг стратегик шериклик даражасига кўтарилишида асосий туртки бўлди (Рахимов, 2020).

2019 йил март ойидаги илк расмий ташриф икки томонлама муносабатлар учун мустаҳкам пойдевор яратди. Ушбу ташриф давомида икки давлат раҳбарлари халқаро ва минтақавий муаммоларни муҳокама қилди ҳамда иқтисодий, инвестиция ва савдо соҳаларида қатор келишувларга эришилди (Ташқи ишлар вазирлиги, 2019). 2025 йил январь ойида Абу-Дабида ўтказилган олий даражадаги музокаралар чоғида 2025–2027 йиллар “Ўзбекистон ва БАА ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликнинг янги даври” деб эълон қилинди. Шунингдек, 2030 йилга қадар икки давлат ўртасидаги савдо ҳажмини 10 баробарга

кўпайтириш ва инвестиция портфелини 50 миллиард АҚШ долларига етказиш вазифаси қўйилди (Мирзиёев ва Наҳаён, 2025). Бугунги кунда Ўзбекистонда БАА сармояси иштирокида 300 дан ортиқ корхона фаолият юритмоқда. Қўшма лойиҳалар портфели 4 миллиард доллардан ошган бўлиб, бу кўп қиррали ҳамкорликнинг амалий натижасини кўрсатади. Шунингдек, икки давлат ҳамкорлик соҳаларида юқори технологиялар, энергетика, геология, қишлоқ хўжалиги, туризм, ИТ, инфратузилма ва логистика каби соҳаларда истиқболли лойиҳаларни амалга оширмоқда (Саидов, 2023). Ушбу натижалар Ўзбекистон ва БАА ўртасидаги муносабатлар нафақат сиёсий, балки иқтисодий, инвестиция ва технология соҳаларида ҳам стратегик шериклик даражасига кўтарилганини тасдиқлайди. Давлат раҳбарлари орасидаги мунтазам мулоқотлар ва ҳукуматлараро ҳамкорлик механизмлари бу жараёнларни самарали қилаётган муҳим омил ҳисобланади.

Асосий натижалар:

1. 1992 йилдан дипломатик муносабатлар ўрнатилган ва сиёсий ҳамкорлик изчил ривожланмоқда.
2. 2017 йилдан бошлаб ҳамкорлик сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилди.
3. Президент Шавкат Мирзиёев 2017–2025 йиллар давомида БААга беш марта ташриф буюрди.
4. 2019 йил мартдаги илк расмий ташриф икки томонлама муносабатлар учун мустаҳкам пойдевор яратди.
5. 2025–2027 йиллар “Ўзбекистон ва БАА ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликнинг янги даври” деб эълон қилинди.
6. 2030 йилга қадар савдо ҳажмини 10 баробарга ошириш ва инвестиция портфелини 50 млрд долларга етказиш вазифаси белгиланди.
7. Ўзбекистонда БАА сармояси иштирокида 300+ корхона фаолият юритмоқда.
8. Қўшма лойиҳалар портфели 4 миллиард доллардан ошди.
9. Юқори технологиялар, энергетика, қишлоқ хўжалиги, туризм, ИТ, инфратузилма ва логистика каби соҳаларда истиқболли лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Олий даражадаги сиёсий мулоқотларнинг мунтазамлиги ва изчиллиги Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги муносабатларни стратегик шериклик даражасига олиб чиқди. Давлат раҳбарлари ўртасидаги мунтазам олий даражадаги ташрифлар ва расмий учрашувлар икки мамлакатнинг ташқи сиёсат устуворликларини аниқлаш, халқаро ҳамда минтақавий масалалар бўйича мувофиқлаштирилган позицияларни шакллантириш имконини беради (Каримов, 1991; ЎР ТИВ, 2012). Бундай мулоқотлар натижасида имзоланган қўшма баёнотлар ва келишувлар сиёсий ҳамкорликни ҳуқуқий ва институционал асослар билан мустаҳкамлайди.

Сиёсий ҳамкорлик нафақат дипломатик мулоқотлар билан чегараланиб қолмайди, балки амалий натижалар билан ҳам қўллаб-қувватланмоқда. Ушбу ҳамкорлик савдо-иқтисодий алоқалар, инвестициялар, инновацион ривожланиш, энергетика соҳаси, қишлоқ хўжалиги, ИТ технологиялар, туризм ва инфратузилма лойиҳаларида намоён бўлади (Almezaini, 2012). Мисол учун, БААнинг молиявий ва инвестиция имкониятлари Ўзбекистонда янги иқтисодий лойиҳаларни амалга оширишга ҳамда технологик ва инфраструктура соҳасида модернизация жараёнларини жадаллаштиришга хизмат қилмоқда (Central Asia–Middle East Relations, 2019).

Иқтисодий жиҳатдан ривожланган БАА билан ҳамкорлик қилиш Ўзбекистон учун янги имкониятлар эшигини очди. Бу нафақат араб дунёси билан узоқ муддатли иқтисодий ва дипломатик алоқаларни ривожлантиришни таъминлайди, балки икки томонлама инвестиция ва инновация шериклигини мустаҳкамлайди (Said, 1997). Шу билан бирга, сиёсий ва институционал ҳамкорлик қўшма инвестиция, савдо ва туристик лойиҳаларни самарали амалга ошириш учун мустаҳкам пойдевор яратади (ЎР ТИВ, 2012).

БАА билан муносабатларнинг стратегик аҳамияти нафақат икки томонлама манфаатларда, балки минтақавий барқарорлик ва тараққиётда ҳам кўринади. Икки давлат халқаро ва минтақавий масалаларда яқин ҳамкорлик қилиб, терроризмга қарши кураш, барқарор ривожланиш, хавфсизлик ва иқлим ўзгаришига оид долзарб масалаларда мувофиқлаштирилган позицияларни ишлаб чиқади (Almezaini, 2012; Central Asia–Middle East Relations, 2019). Шу тариқа, сиёсий ҳамкорлик нафақат иқтисодий ва дипломатик манфаатларга, балки глобал ва минтақавий барқарорликни таъминлашга ҳам хизмат қилади.

Умуман олганда, Ўзбекистон–БАА муносабатлари стратегик шерикликка асосланган, кўп қиррали ва институционалланган характерга эга бўлиб, сиёсий мулоқотнинг мунтазамлиги ва амалий ҳамкорлик натижалари бу шерикликни узоқ муддатли ва барқарор қилиб қўйган. Бундай ҳамкорлик икки давлатнинг халқаро майдондаги нуфузини ошириши, инвестиция ва инновация имкониятларини кенгайтириши ҳамда минтақавий тараққиёт ва барқарорликка салмоқли ҳисса қўшиши мумкин.

Хулоса. Ўзбекистон ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги сиёсий ҳамкорлик умумий тарихий-маданий илдизлар, ўзаро ишонч ва стратегик манфаатларга асосланган ҳолда изчил ривожланиб бормоқда. Дипломатик муносабатлар ўрнатилган 1992 йилдан буён икки давлат ўртасида барқарор сиёсий мулоқот шаклланди, 2017 йилдан кейин эса ҳамкорлик сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилди.

Олий даражадаги ташрифлар ва мунтазам мулоқотлар натижасида Ўзбекистон–БАА муносабатлари стратегик шериклик даражасига етди. 2025–2027 йилларни иқтисодий

хамкорликнинг янги даври деб эълон қилиниши, 2030 йилга қадар савдо ҳажмини сезиларли ошириш ва инвестицияларни кенгайтириш бўйича қўйилган мақсадлар бу муносабатларнинг узоқ муддатли истиқболга эга эканини кўрсатади.

Умуман олганда, БАА билан сиёсий ва иқтисодий ҳамкорлик Ўзбекистоннинг ташқи сиёсатдаги устувор йўналишларини амалга оширишга, араб дунёси билан алоқаларни янада чуқурлаштиришга ҳамда минтақавий барқарорлик ва тараққиётни таъминлашга хизмат қилмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Almezaini, K. The UAE and Foreign Policy: Foreign Aid, Identities and Interests. – London: Routledge, 2012.
2. Central Asia–Middle East Relations: Historical and Contemporary Perspectives. – Springer, 2019.
3. Said, E. Islam and the Arab World. – New York: Vintage Books, 1997.
4. Алмезайни К. БАА ва ташқи сиёсат: хорижий ёрдам, идентичлик ва манфаатлар. — Лондон: Routledge, 2012.
5. Каримов И. А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. — Тошкент: Ўзбекистон, 1991.
6. Марказий Осиё–Яқин Шарқ муносабатлари: тарихи ва замонавий нуқтаи назарлар. — Cham: Springer, 2019.
7. Мирзиёев, Ш., & Нахаён, Ш. М. (2025). Ўзбекистон–БАА олий даражадаги мулоқотлар натижалари. Абу-Даби.
8. Рахимов, Б. (2020). Ўзбекистон–БАА стратегик шериклиги: 2017–2020 йиллар таҳлили. Иқтисодий ва сиёсий таҳлиллар журналы, 6(1), 33–47.
9. Саид Е. Ислом ва араб дунёси. — Нью-Йорк: Vintage Books, 1997.
10. Саидов, Н. (2023). Ўзбекистон–БАА қўшма инвестиция лойиҳалари ва истиқболлар. Инвестиция ва тараққиёт журналы, 2(3), 45–59.
11. Ташқи ишлар вазирлиги. (2019). Ўзбекистон–БАА илк расмий ташриф материаллари. Ташқи ишлар вазирлиги веб-сайти.
12. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги. (1992). Дипломатик муносабатлар тўғрисида. Ташқи ишлар вазирлиги архиви.
13. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги. Ўзбекистон ташқи сиёсати концепцияси. – Тошкент, 2012.
14. Халидов А.Б. Ислам цивилизацияси ва Марказий Осиё. – Москва: Наука, 2004.

15. Шерматов, А. (2018). Марказий Осиё ва араб давлатлари ўртасидаги дипломатик ҳамкорлик. Ташқи сиёсат ва халқаро муносабатлар журналы, 4(2), 12–25.